Ügyszám: 472/K/2009-3.

[…] részére

Tisztelt […]!

Megkaptam beadványát, melyben állásfoglalásomat kéri a következő ügyben. Egy piackutató cég a vásárlói szokások felmérése céljából kamerákat helyezne el egyes üzletekben. A vásárlókat a bejáratnál kifüggesztett tábla tájékoztatná a kamerás megfigyelésről. Az ügyre vonatkozóan a következő tájékoztatást adom.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § 1. pontja szerint személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Továbbá a 2. pont alapján különleges adat többek között az egészségi állapotra, kóros szenvedélyre vonatkozó adat. A 6. pont szerint hozzájárulás: az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok - teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez. A 9. pont meghatározása alapján adatkezelésnek minősül a fénykép-, hang-, vagy képfelvétel készítése, illetve nyilvánosságra hozatala.

Az Avtv. 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény elrendeli.

Az Avtv. 5. §-a rendelkezik az adatkezelés célhoz kötöttségének követelményéről. Eszerint személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Továbbá csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

A fentiek alapján egy ember arca, képmása személyes adatnak, a képfelvétel készítése, valamint az adatokon elvégzett bármely művelet pedig adatkezelésnek minősül, amihez – külön törvényi felhatalmazás hiányában – az érintett hozzájárulása szükséges.

Tekintettel arra, hogy külön törvény nem hatalmazza fel a piackutató cégeket, hogy kamerás megfigyelést végezzenek egy üzlet területén, ezért a vázolt adatkezelésre az Avtv. előírásait kell alkalmazni.
Az adatkezeléshez külön törvényi rendelkezés hiányában az érintettek hozzájárulása szükséges. Az Avtv. rendelkezése szerint a hozzájárulásnak önkéntesnek kell lennie. Jelen esetben az önkéntesség megléte erősen kérdéses. Ugyanis a vásárlónak nem minden esetben van lehetősége másik üzletet felkeresnie, mivel vásárlását sok szempont (távolság, megközelíthetőség, választék, nyitva tartás, ár, szolgáltatások, stb.) figyelembevételével határozza meg. Ezért adott esetben az érintett akarata ellenére kénytelen beleegyezni az adatkezelésbe.

Szintén aggályosnak tartom a kérdéses megfigyelő rendszer telepítését az üzlet területén dolgozó munkavállalók szempontjából. Az alkalmazottak esetében szintén csak az önkéntes hozzájárulás tekinthető jogszerű adatkezelési felhatalmazásnak, melyre azonban a vázolt adatkezeléssel kapcsolatban leírt tájékoztatás nem terjed ki. Amennyiben mégis beszereznék a munkavállalók hozzájárulását, annak kinyilvánításának önkéntessége ugyancsak megkérdőjelezhető lenne, mivel a munkáltató és a munkavállaló viszonya – az egzisztenciális különbség miatt is – nem egyenlő, így a hozzájárulás szükséges elemeként törvényileg előírt önkéntesség is csorbát szenvedhet.

Az Avtv. rendelkezései szerint az adatkezelésnek célhoz kötöttnek kell lenni, továbbá a kezelt adatoknak a cél elérésére alkalmasnak, megvalósulásához elengedhetetlennek kell lenniük. A kamerás megfigyelés a kívánt cél eléréséhez – a fogyasztói szokások felméréséhez – nem elengedhetetlen, az esetlegesen rögzített személyes adatok kezelése nem arányos az elérni kívánt céllal, ahhoz nem szükséges. Továbbá elmondható, hogy az adatkezelés célja más hatékonyabb eszközökkel is elérhető, például kérdőívek kitöltésével vagy az árukészlet ellenőrzésével.

Összefoglalva az elmondottakat, nem támogatom a megfigyelőrendszer kiépítését, a beadványban vázolt adatkezelés ötletét. A kamerák esetleges felszerelése és működtetése szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelentene az érintettek magánszférájába, hiszen elkerülhetetlen, hogy a képfelvevő berendezések az érintettek – vásárlók és munkavállalók – személyes adatait is rögzítsék. Ezért a piackutatási célra alkalmazott megfigyelőrendszer telepítése az érintettek személyiségi jogainak korlátozásával járna, ami jogellenes adatkezelési tevékenységet valósítana meg. Felkérem tehát a piackutató cég képviselőit, hogy a kívánt cél elérésére olyan módszereket alkalmazzanak, melyek nem sértik az érintettek személyes adatai védelméhez fűződő jogát.

Budapest, 2009. április 19.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András